הא מני ר' מאיר היא [א]ורב דאמר כר' אלעזר אי כרבי אלעזר מאי איריא משום בעולה תיפוק ליה דהויא לה זונה דהא א"ר אלעזר [א]פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה אמר רב יוסף כגון שנבעלה לבהמה דהתם משום בעולה איכא משום זונה ליכא אמר ליה אביי ממה נפשך אי בעולה הויא זונה נמי הויא ואי זונה לא הויא [א]בעולה נמי לא הויא וכי תימא מידי דהויא אמוכת עץ שלא כדרכה אם כן אין לך אשה שכשרה לכהונה שלא נעשית מוכת עץ על ידי צרור אלא אמר רבי זירא [ב]בממאנת אמר רב שימי בר חייא [ג]נבעלה לבהמה כשרה לכהונה תניא נמי הכי [ד]נבעלה למי שאינו איש אע"פ שבסקילה כשרה לכהונה כי אתא רב דימי אמר מעשה בריבה אחת בהיתלו שהיתה מכבדת את הבית ורבעה כלב כופרי מאחריה והכשירה רבי לכהונה אמר שמואל ולכהן גדול בימי רבי כהן גדול מי הוה אלא ראויה לכהן גדול א"ל רבא [ב]מפרקין לרב אשי מנא הא מילתא דאמור רבנן [ג]אין זונות לבהמה דכתיב [1]לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב ותנן [ד][ה]אתנן כלב ומחיר זונה מותרין (משום) שנאמר [ו]גם שניהם שנים ולא ארבעה ת"ר [ז]אנוסת עצמו ומפותת עצמו לא ישא ואם נשא נשוי אנוסת חבירו ומפותת חבירו לא ישא ואם נשא ר' אליעזר בן יעקב אומר [ח]הולד חלל וחכמים אומרים הולד כשר: אם נשא נשוי: אמר רב הונא אמר רב [ה]ומוציא בגט ואלא הא דקתני אם נשא נשוי אמר רב אחא בר יעקב לומר

שאין

הא מני ר"מ. דאמר בתולה עד שיהו כל בתוליה קיימין פרט לבוגרת ואייתר ליה בבתוליה למעוטי בעולה שלא כדרכה דשריא: **ורב דאמר.** פסולה כרבי אלעזר דאמר לעיל בתוליה מקצת בתולים לרבויי בוגרת ואתא בבתוליה למעוטי בעולה שלא כדרכה כדלעיל: **דהויא לה זונה.** ואפי' לכהן הדיוט אסורה: **דהא אמר רבי אלעזר כו'.** לקמן בפירקין (דף סא:): **איסור זונה ליכא.** דילפינן לקמן בשמעתין אין זונות לבהמה: **אי זונה לא הויא.** א"כ לאו ביאה היא ואפי' לכהן גדול תשתרי: **וכ"ת מידי דהויא אמוכת עץ.** דהא רבי אלעזר קאמר במתני' לא ישא את מוכת עץ ותיבעי למימר דאפי' במוכת עץ שלא כדרכה פסולה: **א"כ אין לך אשה שכשרה לכהונה גדולה שלא נעשית מוכת עץ על ידי צרור.** של קינוח בית הכסא: **אלא א"ר זירא.** משכחת לה להא דרב אליבא דרבי אלעזר דהויא בעולה ולא זונה ולא אלמנה ולא גרושה בקטנה יתומה הנישאת לבעל ונבעלה שלא כדרכה ומיאנה בו דאין כאן פסול זנות ואלמנות וגירושין ואשמעינן רב דיש כאן פסול בעולה לכהן גדול: **כשרה לכהונה.** אפי' לכהן גדול דמוכת עץ בעלמא היא ומאן דשרי במוכת עץ שרי נמי בה: **למי שאינו איש.** בהמה: **שבסקילה.** אם יש עדים והתראה היכא דליכא עדים והתראה כשרה לכהונה: **בהיתלו.** שם מקום: **כופרי.** כלבים גדולים שצדין בהן חיות(ה): **מאחריה.** שלא כדרכה דאי כדרכה לא גרעה ממוכת עץ: רבי לאחר חורבן הבית היה כמה דורות שהוא סוף התנאים ובימי רבן יוחנן בן זכאי חרב הבית דתנן (ר"ה דף כט:) משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי וכו': **אתנן כלב.** (א) שאם אמר אדם לזונה הילך טלה זה והבעלי לכלבי ומחיר זונה שהחליף זונה בטלה מותרים למזבח. ומדשרי אתנן כלב אלמא לאו זנות הוא: **לא ישא.** כהן גדול דכתיב בתולה יקח (ויקרא כא) בשעת ליקוחין תהיה בתולה:

שאין

הבא על אחותו ומשני משעת הערה הוא דפגמה איפטר ליה מקטלא ממונא לא משלם עד גמר ביאה ופירש בקונטרס דאין משלם קנס עד גמר ביאה שיש שם הסרת בתולים ומפרש ר"ת וריב"א דודאי משלם קנס אהערה ואשלא כדרכה אע"ג דאין משיר בתולים והתם דוקא קאמר דלא משלם עד גמר ביאה משום דמעיקרא קם לי' בדרבה מיניה דניתן להצילה בנפשו והא דנקט התם כגון שבא עליה שלא כדרכה וחזר ובא עליה כדרכה הוה מצי למינקט וחזר ובא עליה שלא כדרכה כיון דחייב קנס אשלא כדרכה ועוד מצינו למימר דאע"ג דיש קנס בשלא כדרכה בהערה אין קנס לפי שלא נתרבתה הערה להיות כגמר ביאה לענין קנס דהא לעריות וחייבי לאוין וחייבי עשה ואשה לבעלה ויבמה מרבינן קראי לעיל (דף נה.) לרבות הערה וכן משמע מתוך הך דשמעתין דאי יש קנס בהערה הוה ליה לשנויי כגון שלא עשה אלא נשיקה ובנשיקה אינו משיר בתולים כדמשמע בפרק בן סורר (סנהדרין דף עג: ושם) וא"ת ואי אין קנס בהערה היאך איש מתחייב קנס למאן דאמר הערה זו הכנסת עטרה דבהכנסת עטרה הוא משיר בתוליה כדמוכח בבן סורר (ג"ז שם) ואז היא כבר בעולה ורחמנא אמר בתולה ולא בעולה וי"ל דבהכי חייב רחמנא הואיל ובבעילה זו נעשית בעולה אע"ג דלא מתחיל חיוב קנס עד אח"כ דאי לא תימא הכי למה ליה למכתב הערה כלל לילף הערה מנערה המאורסה בכל העריות דאיתקוש כולם להדדי כדאמרי' בריש פירקין (דף נה.) ובנערה המאורסה ע"כ מיחייב בהערה דאי בגמר ביאה כבר השיר בתוליה בהכנסת עטרה ורחמנא אמר בתולה ולא בעולה כדדרשינן בפ' ד' מיתות (סנהדרין סו:) אלא ע"כ אפי' לא מחייב אלא עד גמר ביאה כיון דבביאה זו נעשית בעולה חייב רחמנא אבל קשה אי לא מחייב קנס בהערה א"כ מאי פריך בבן סורר הניחא למ"ד הערה זו נשיקה אלא למאן דאמר הערה זו הכנסת עטרה מאי איכא למימר הא לדידיה נמי אתי שפיר דהא לא מיחייב קנס בהכנסת עטרה אלא בגמר ביאה ממש:

הא מני ר' מאיר. אע"ג דלר' מאיר חייבי לאוין וכריתות בני קנס דרב גופיה מוקי מתניתין דריש אלו נערות (כתובות דף כט.) כרבי מאיר הכא לאו מקנס ממעט להו אלא לענין שאין ראויה לקיימה כדקתני נמי סיפא באלו נערות (שם לט.) אם לא היתה ראויה לבא בישראל אינו רשאי לקיימה שנאמר ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו תימה דהתם (דף מ.) פריך עלה וליתי עשה ולידחי לא תעשה ומאי פריך שאני הכא דגלי קרא וי"ל דפריך הכי וניתי עשה וכי תימא שאני הכא דגלי קרא אם כן נגמר מהכא בכל מקום דלא דמי א"נ פריך דלא הוה ליה לאוקמי קרא בחייבי לאוין אלא בחייבי כריתות דוקא דהוה אמינא שמותר לקיימה הואיל ואיתרבו לקנס מהבתולות ומנערות בריש אלו נערות (שם דף כט:) דקראי משתמעי דהיכא דאיכא קנס איכא נישואין אבל בחייבי לאוין נימא דאתי עשה ודחי לא תעשה אבל קשה דמשני היכא אמרינן דאתי כגון מילה בצרעת אבל הכא אי אמרה לא בעינא ליה מי איתיה לעשה כלל א"כ למה לי קרא למעוטי שלא ישאנה ונראה לר"י דהכא לאו מיתורא קדריש אלא הכי פירושו ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה משום דדרשינן באלו נערות (שם דף לט.) תהיה מדעתה וכיון דבעינן אשה הראויה לו דלא חשיב עשה דהא אי אמרה לא בעינא ליה מי איתיה לעשה כלל ומעיקרא דפריך וניתי עשה ונדחי לא תעשה סלקא דעתך דכי אמרה מיהא בעינא ליה ידחה עשה את לא תעשה דלא מסיק אדעתיה דלא אתי עשה ודחי לא תעשה אלא כגון מילה בצרעת כו' א"נ מעיקרא ס"ד כדפי' דמייתורא קא דריש: **ורב דאמר כרבי אלעזר.** לא שסבר רב כרבי אלעזר דהא רב ושמואל דאמרי תרוייהו בוגרת ומוכת עץ לא ישא ורבי אלעזר מכשיר בוגרת אלא הכי קאמר דרב דאמר לרבי אלעזר נבעלה שלא כדרכה פסולה לכהונה כיון דמכשיר בוגרת וליה לא סבירא ליה והשתא ניחא דפריך אי כר' אלעזר מאי איריא משום בעולה תיפוק ליה דהויא זונה דהא אמר רבי אלעזר פנוי כו' ואי אליבא דנפשיה קאמר מאי פריך דלמא משום דסבר לה כר' אלעזר במלתא סבר לה כותיה בכל מילי דאין שני הדברים הללו תלויין זה בזה דמה ענין זה אצל זה ועוד דעל כרחך לא סבר כוותיה בהא דאמר פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה מדפריך ארב בסמוך ובהא אמר רב עמרם דאין הלכה כר' אלעזר ובסוף פ"ק דכתובות (דף טו. ושם) גבי תינוקת שנאנסה פסיק לשם כר' יוסי דמכשיר והיכי הוה מכשיר אפילו בתרי רובי אי סבר פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה ודוחק לומר דלא אצטריך לפסוק אלא לבא עליה לשום אישות אלא אליבא דר' אלעזר קאמר וליה לא סבירא ליה: **שנים ולא ארבעה.** וא"ת ומהיכא תיסק אדעתיה למיסר דאיצטריך קרא למעוטי וי"ל דסלקא דעתך לאסור משום דאיתקוש וכי תימא אם איתא דהני נמי אסור לכתוב רחמנא אתנן ומחיר כלב וזונה א"כ הוה אמינא דכל חד לחוד שרי ומיהו (ב) למאן דאמר (ב"מ לד: ובשאר דוכתי) משמע שניהם כאחד ומשמע אחד בפני עצמו עד שיפרוט לך הכתוב יחדו ה"ל למכתב הכי ובפ' כל האסורין (תמורה דף ל: ושם) מהאי דרשא דשנים ולא ד' נפקא לן דאין זונות לבהמה:

שאינו

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פי"ו מהל' איסורי ביאה הל' יד:

סד ב מיי' שם הל' יח:

סה ג ד מיי' פי"ח שם הל' א סמג לאוין קכא טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ח:

סו ה מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל' יח:

סז ו מיי' פ"א מהל' נערה בתולה הל' ו ופי"ז מהלכות איסורי ביאה הל' טו טז:

סח ז מיי' פי"ט מהל' איסורי ביאה הל' ז טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף יג:

סט ח מיי' שם פי"ז הל' טו טז ופ"א מהלכות נערה בתולה הלכה ו:

◆

תוספות ישנים

הוו בכשרות הא ודאי בתר נשואין אזלינן והוו נשואי פסולות אבל ר' יוחנן אליבא דנפשיה סבר דשרי למונסה כמו שהשיב לו לבסוף דקיחה דאירוסין קאמר קרא: **אי כר"א מאי איריא.** ותימה דלמא משום דס"ל כרבי אלעזר במלתי' דשלא כדרכה יסבור כמותו מכל וכל. וא"כ מאי פריך מאי איריא משום בעולה תיפוק לי' דהוה לה זונה דאמר ר"א פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה דלמא לא סבר לה כוותיה במילתא דפנוי הבא על הפנויה עשאה זונה וע"ק דהלכה כרב באיסורי וא"כ הלכה כר' אלעזר דבתולה שלימה משמע וא"כ היכי הוי מנהג שאנו כותבין בכתובות בוגרת כסף זוזי מאתן דחזו ליכי מדאורייתא הלא כתיב כי ימצא איש נערה בתולה דבתולה שלימה משמע ותימה שמעינן מוהר הבתולות שהוא מאתים וא"כ אין בוגרת כבתולה. וע"ק דודאי רב לא מצי סבר כרבי אלעזר דבפ"ק דכתובות פסק רב כר' יוסי דאמר אם רוב העיר משיאין לכהונה תנשא לכהונה ולא אמרינן עשאה זונה משום פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות ועוד דלקמן קאמר רב בוגרת לא ישא אלמא לאו כר' אלעזר ס"ל דמכשר בבוגרת וע"ק דהלכה כרב ולקמן פסקינן הלכה כאביי דלא ס"ל כר"א בההיא דפנוי הבא על הפנויה וא"כ קשה הלכתא אהלכתא לכ"נ דרב כר"א ר"ל דאליבא דר"א קאמר אבל לא סבר כן ולהכי פריך לר' אלעזר מאי איריא משום בעולה תיפוק ליה דהויא לה זונה: **גם** שניהם שנים ולא ארבעה. מפורש במרובה:

מסורת הש"ס

א) לקמן סא: ע"ו, סנהדרין נא. תמורה ל., ב) [מפרקין], ג) תמורה ל: סוטה כו:, ד) [תמורה ל. ע"ש ל: ועם בסוטה כו:], ה) [ויערוך פי' כלב קטן שלויה בגליה במדברות מן כפרים].

◆

תורה אור השלם

1. לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית יי' אלהיך לכל נדר כי תועבת יי' אלהיך גם שניהם: דברים כג יט

◆

גליון הש"ס

גמ' ורב דאמר כרבי אלעזר. עיין תשובת הרשב"א סי' אלף לו"ח:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אתנן כלב. נ"ב ובמסכת תמורה דף ל' פרש"י הילך טלה זה ותלין כלבתך אצלי אלא דסוגיא דהכא ירבעה כלב כופרי סי' משמע דמיירי בנבעלת לכלב וכן בסוטה דף כו ע"ב: (ב) תוס' ד"ה שנים וכו' ומיהו ודאי למאן דאמר משמע וכו' ובפ' כל האיסורין בלאו האי דרשא:

◆

מוסף רש"י

פנוי הבא על הפנויה כו' עשאה זונה. ליפסל מן הכהונה (סנהדרין נא.) דלבעילת זנות קרי זונה (תמורה ל.). אין זונות לבהמה. אינה נעשית זונה בבעילת בהמה ואינה נאסרת על בעלה (סוטה כו:). אתנן זונה. נתן טלה באתננה (סוטה כו:). ומחיר כלב. החליף כלב בטלה (שם). אתנן כלב. שאם אדם אומר לזונה הילך טלה והבעלי לכלבי (שם) או: הילך טלה זה ותלין כלבתך אצלי (תמורה ל.). ומחיר זונה. שהחליף טלה בזונה וקנאה לשפחה באותו טלה (שם) או: שהיתה לו שפחה זונה והחליפה בטלה, ומדקאמר אתנן כלב מותר מכלל דלאו זנות הוא, דאי זנות היא הוה חייל עליה שם אתנן (סוטה שם).